

เทคนิคการอ้างอิงเชิงอรรถในงานวิจัย

กิจกรรมแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “นี่สอนนี่เอง”

วันที่ 30 มกราคม และ 20 กุมภาพันธ์ 2557

ณ LOB 2501 อาคาร 2 คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คณะกรรมการจัดการความรู้และคณะทำงานจัดการความรู้ (K7 Team)

คณะทำงานจัดการความรู้ (KM Team)

ด้านการวิจัย ประกอบด้วย

๑.รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ ไชคเหมาะ		หัวหน้า KM Team
๒.รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิฑิต		KM Team
๓.นางสาวชัชณี	สรแก้ว	KM Team
๔.อาจารย์ชนกพร	พรหมปิ่นชมพู	คุณลิขิต
๕.นางสาวอัญชลี	วิมลศิลป์	เลขานุการ KM Team
๖.นางสาวรัชณี	คะนุศิษฐ์	ผู้ช่วยเลขานุการ KM team
๗.นางศศิธร	มีพฤษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ KM team

คำนำ

คู่มือ เทคนิคการอ้างอิงเชิงอรรถในงานวิจัย ฉบับนี้ เกิดขึ้นภายใต้บริบทการจัดการความรู้ (Knowledge Management-KM) ของคณะนิติศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๕๖ ในรูปแบบกิจกรรม “พี่สอนน้อง” โดยวิธีการให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดทักษะ ประสบการณ์ จากการปฏิบัติงานของคณาจารย์รุ่นพี่ จนกลายเป็นคู่มือสำหรับคณาจารย์รุ่นน้อง เพื่อนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานวิจัยของตนเองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตาม คู่มือฉบับนี้จะไม่มีความสมบูรณ์แบบอันใดเลย หากคงอยู่ในคลังความรู้ปราศจากการนำมาใช้

KM TEAM ด้านการวิจัย

๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖

การเขียนเชิงอรรถ ของ อาจารย์ภูมิ ครั้งที่ 1

ทรา ย กล่าวเปิดงาน

อาจารย์ภูมิ : แนะนำหนังสือ ของท่าน อาจารย์รัฐ โฆษณานันท์ ว่าเป็นหนังสือที่มีการเรียบเรียงงานเชิงอรรถได้ดีและมีคุณภาพ งานวิจัยบางงานของอาจารย์บางท่านรังเกียจข้อมูลที่มาได้จากข้อมูลในเว็บไซต์

ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจนได้สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ เคารพสิทธิ์ของเจ้าของข้อมูล เพิ่มน้ำหนักและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งระบบการอ้างอิงนั้นแบ่งเป็น 2 ระบบใหญ่ๆ

1.การอ้างอิงแบบเชิงอรรถ -บรรณานุกรม (Footnote Bibliography) เป็นการจัดทำเชิงอรรถไว้ที่ส่วนกลางของหน้าวิทยานิพนธ์ควบคู่ไปด้วกับการทำบรรณานุกรม

2.การอ้างอิงแบบนามปี (Authhor-Date) เป็นระบบอ้างอิงแบบแทรกปนไปกับเนื้อหา โดย ระบุ ชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่อ้างอิงไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่ต้องการอ้างอิง

แต่ละมหาวิทยาลัยก็จะใช้ระบบการอ้างอิงไม่เหมือนกัน และมีบางอย่างที่มีปัญหาอ้างอิง เช่น

- เอกสารอ้างอิงเอกสารเดียวกัน หน้าอ้างอิงถึงเดียวกัน

¹สบัน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา (ธนบุรี: นิติบรรณาการ, 2513), หน้า 13.

²เรื่องเดียวกัน..

³Brendan Brown, A Theory of Hedge Investment (New York: St. Martin's Press, 1982), p. 20.

⁴Ibid.

- อ้างเอกสารเดียวกัน หน้าอ้างอิงต่างกัน แต่ยังอยู่ในเชิงอรรถหน้าเดียวกัน

¹สปีน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา (ธนบุรี: นิติบรรณาการ, 2513), หน้า 13.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

³Brendan Brown, **A Theory of Hedge Investment** (New York: St. Martin's Press, 1982), p. 20.

⁴Ibid., pp. 35-36

- เชิงอรรถอ้างอิงอยู่คนละหน้า อ้างถึงหน้าเดียวกัน

¹สปีน พูลพัฒน์, คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา (ธนบุรี: นิติบรรณาการ, 2513), หน้า 13.

¹สปีน พูลพัฒน์, เรื่องเดียวกัน.

¹Brendan Brown, **A Theory of Hedge Investment** (New York: St. Martin's Press, 1982), p. 20.

¹Brown, *ibid.*

พื้หน่อย ที่เชิฐมาจากบัณฑิต

ดิฉันไม่ได้เตรียมเอกสารมาฟรีเซ็นเพราะรู้ว่าคณาจารย์ทุกท่านคงมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำเชิงอรรถอยู่แล้ว ก็ต้องเรียนให้ทราบนะค่ะว่าทำไมต้องอ้างอิง เนื่องจากในปัจจุบันนี้มี

การลอกงานโดยไม่ได้มีการอ้างอิงอยู่มาก ดังนั้นเป็นส่วนหนึ่งในความจำเป็นที่จะต้องอ้างอิง งานใดก็ตามที่เราไม่ได้สังเคราะห์งานเอง ต้องใช้การอ้างอิง

อาจารย์ป้อ ถามว่ามาตรฐานของบัณฑิตกับสถาบันวิจัยต่างกันหรือไม่

ที่น้อย : การอ้างอิงของบัณฑิตกับสถาบันวิจัยต่างกัน ไม่เหมือนกัน และการอ้างอิงงาน
คุณฐิติพันธ์ แล้วอ้างอิงงานวิทยานิพนธ์นั้นเป็นการลดคุณค่าของงานคุณฐิติพันธ์นะควรหางานการ
อ้างอิงที่มีคุณภาพสูงกว่า อย่าให้งานทั้งเล่มเป็นงาน ที่มีแต่การอ้างอิงข้อมูลในเว็บไซด์เป็น

โอ ถาม : ว่าถ้าหากตำราที่อ้างนั้นเป็นของต่างประเทศแล้วเราแปลมาเวลาอ้างทำยังไงครับ

ที่น้อย : ทำเหมือนกับการอ้างอิงทั่วไปค่ะ

อาจารย์ภูมิ : ผมขอเสริมหน่อยว่าการอ้างอิงดังกล่าวควรเป็นงานอ้างอิงข้อมูลใหม่ที่เป็น
ข้อมูล ณ ปัจจุบัน ทันสมัย

พิน้ำ ถามว่า งานของวิทยานิพนธ์ของคณะนิติศาสตร์มีปัญหาอะไรบ้างไหมค่ะ

ที่น้อย : เท่าที่เห็นงานของคณะนิติศาสตร์โดยส่วนมากแล้วจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะ
ทางด้านคณะนิติศาสตร์นั้น ได้มีความรอบคอบในการทำงานมาส่งให้กับบัณฑิตวิทยาลัยดังนั้น
จึงไม่ค่อยพบปัญหาจากการอ้างอิงข้อมูลต่างๆ แต่จะตั้งเรื่องคำถูกคำผิดค่ะ การเว้นวรรค

จบการประชุม

การเขียนเชิงอรรถ (การอ้างอิงวิจัย)

อาจารย์สุมาลี : อาจารย์เห็นว่าการอบรมในครั้งนี้จะเป็นการนำความรู้ที่อาจารย์มีมานำเสนอให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย และก็จะเป็นการเล่าสู่กันฟัง และนำเสนอว่าอาจารย์ท่านต่างๆควรทำวิจัยคุณภาพด้านนิติศาสตร์

อาจารย์จะไม่เน้นเรื่องรูปแบบแต่จะเน้นเรื่องแนวคิดว่าจะเขียนอย่างไรถึงจะถูกต้องและไม่โดนตำหนิ การคิดงานวิจัยในแต่ละสาขาจะแตกต่างกัน คือมีอยู่ 3 ศาสตร์ 1.ศาสตร์แห่งการวิจัย 2.ศาสตร์แห่งการทำวิจัยคุณภาพ 3.ศาสตร์แห่งการทำวิจัยปริมาณ การทำงานวิจัยโดยส่วนมากแล้วต้องทำเป็นไคต์ลายเพื่อที่จะได้ทำงานอย่างเป็นระบบ อาจารย์คิดว่าการทำงานวิจัยต้องมี Processing และนักวิจัยส่วนใหญ่ไม่ความเข้าใจ ระหว่าง Documentary Research กับ Review literatuse ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ต้องอาศัยการอ้างอิงทั้งสิ้น ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้ไม่เหมือนกัน

Review literatuse หมายถึง การทบทวนวรรณกรรม ส่วน Documentary Research (Research มีความหมายแฝงอยู่ คือ Data Analysisi เป็นการนำมาจากเอกสาร) ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ แต่มีใช้งานวิจัยเชิงปริมาณจะไม่มี Documentary Research

Review literatuse เรื่องนี้ผู้ช่วยนักวิจัยมีความสำคัญเป็นอย่างมาก สามารถช่วยทบทวนวรรณกรรมได้แต่คนที่ทำงานเรียกว่า Documentary Research ที่เน้น legal Research นักวิจัยต้องเป็นคนทำเอง ผู้ช่วยนักวิจัยต้องมีการค้นหาข้อมูลที่เก่งและก็ต้องมีเทคนิค ไม่ใช่สักแต่ว่าเจอ ค้น ตัด ต่อ วาง การค้นหานั้นต้องเรียงต้นจากการค้นหาจุดสำคัญของเนื้อเรื่องของปัญหา ก่อน มีหลายครั้งที่นักวิจัยให้ผู้ช่วยนักวิจัยไปสืบค้นข้อมูลโดยไม่ได้ให้หาจุดสำคัญของปัญหาในการค้นค่าข้อมูล ทำให้นักวิจัยไม่มีขอบเขตในการค้นหาข้อมูล ผู้วิจัยต้องหาเป้าหมายที่แท้จริงของเนื้องานวิจัยว่าต้องการอะไร เพื่อไม่ให้เกิดการค้นกว้างจนเกินไป

นักวิจัยต้องมีการทบทวนวรรณกรรมเพื่อศึกษาและค้นหาข้อมูลเพื่อให้ได้ตัวแปรเพราะฉะนั้นการทบทวนวรรณกรรมจึงเป็นจุดเริ่มต้นอย่างหนึ่งที่สำคัญของการไปเก็บข้อมูลเบื้องต้น การเก็บข้อมูลเบื้องต้นมาเราก็ต้องสกัดข้อมูลให้ตรงกับเป้าหมายของงานวิจัยเราไม่ใช่อะไรก็ได้ใส่ๆเข้ามา ทั้งนี้ที่มีการค้นคว้างานวิจัยที่เก็บเป็นข้อมูลต้องรีบอ้างอิงข้อมูลการนำมาจากที่ไหน หนังสืออะไร บทความอะไร ให้เรียบร้อย

เพราะถ้าปล่อยไว้นานอาจทำให้ลืมได้ว่าข้อมูลดังกล่าวค้นมาจากที่ใด งานวิจัยเอกสารของคณะนิตินั้นมันมีเอกสารมากจนควรที่จะนำมาเรียบเรียงไว้ก่อนในเนื้อหาแล้วค่อยมีการปรับรูปแบบที่หลังจากการค้นคว้าข้อมูลเสร็จแล้ว สายนิติศาสตร์เอกสารเยอะมากในการค้นคว้าวิจัยและทำการอ้างอิงให้เต็มรูปแบบ

การทำข้อมูลอ้างอิงนั้นต้องมีการแยกการอ้างอิงเป็นหมวดหมู่ เมื่อมีการจัดแยกการอ้างอิงแล้วให้เป็นหมวดหมู่ต้องมีการสังเคราะห์ข้อมูลก่อนและต้องคัดเลือกข้อมูลที่สังเคราะห์แล้วแต่ใจความที่สำคัญก็จะมีบางกรณีที่สำคัญ ได้แก่ 1. ข้อมูลเดิม 2. ข้อมูลเดิม (ปรับแต่ง) 3. ข้อมูลเพื่อเติมโดยผู้เขียนเอง และข้อมูลที่สำคัญที่ควรเก็บไว้อ้างอิงก็มีหลายเรื่อง อาทิ ข้อมูลจากบทความของนักวิชาการหลายๆท่าน คำพิพากษาศาลฎีกา อุเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆว่าอย่างไร ต้องดูการตีความของกฎหมาย การอ้างอิงทางวิชาการยิ่งเยอะยิ่งดีนี่คืองานเขียนที่ดีเพราะมีการสกัดและกลั่นกรองเป็นอย่างมาก ชาวประจำวันที่อยู่ในหนังสือพิมพ์อันนี้ลอกได้เลยเพราะเป็นเนื้อหาข่าว แต่หากเป็นการที่ผู้เขียนข่าวมีการวิเคราะห์ข่าวอันนี้ต้องมีการอ้างอิงข่าวดังกล่าวด้วยเพราะเป็นลิขสิทธิ์

ในการไปเอางานอ้างอิงมาต้องรู้ว่า 1. ต้องรู้ว่าเอาเรื่องอะไรมา 2. เมื่อไรไปเอามา พอเอาเอกสารการอ้างอิงดังกล่าวแล้วเราเก็บเอกสารการอ้างอิงตัวเต็มไว้ก่อนแล้วจากนั้นเรามาเรียบเรียงใหม่ คราวนี้ทฤษฎีหลักการ หลักเกณฑ์ทั้งหลายเหล่านี้ผู้วิจัยเขียนเองไม่ได้ต้องไปลอกเข้ามา ต้องมีการอ้างอิงอย่างรอบคอบ

แบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง (นามปี) (Citations in Text)
2. การอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference Citations) การเขียนบรรณานุกรมกับการเขียนเชิงอรรถไม่เหมือนกัน

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง (Citations in Text) (แผ่นสไลด์แผ่นที่ 1)

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูลโดยอ้างอิงกันไปโดยเนื้อเรื่อง ทำให้ทราบว่าข้อความที่อ้างอิงนำมาจากแหล่งใดผู้เขียนสามารถเลือกวิธีใช้การอ้างอิงในเนื้อเรื่องแบบใดแบบหนึ่ง โดยต้องให้เป็นไปในแบบเดียวกันตลอดทั้งเอกสารระบบนาม-ปี (Author-Date System) และระบบตัวเลข (Number System)

รูปแบบ

1. การอ้างอิงแบบนาม-ปี (name-year or author-date style) มีการรวบรวมรายการเอกสารที่ใช้ อ้างอิงทั้งหมดไว้ท้ายเล่มเรียกว่า เอกสารอ้างอิง (references) หรือบรรณานุกรม (bibliography)

2. การอ้างอิงโดยเขียนแยกจากเนื้อเรื่องแต่ระบุหมายเลขหรือสัญลักษณ์การอ้างอิงไว้ในเนื้อเรื่อง เช่น การอ้างอิงแบบตัวเลข โดยใส่ตัวเลขตามลำดับที่อ้างอิงในเนื้อเรื่อง (cited-order number style)

3. การอ้างอิงแบบตัวเลขโดยใส่ตัวเลขตามลำดับรายการไว้ท้ายเล่ม (reference-order number style) และให้รายละเอียดข้อมูลทางบรรณานุกรมของรายการเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายหน้าแบบเชิงอรรถ (footnotes) ท้ายบทหรือท้ายเล่ม (endnotes)

(CD แผ่นที่ 2)

การอ้างอิงนั้นส่วนที่สำคัญของการอ้างอิงนั้นคือ การที่ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเข้าใจและรู้ แหล่งที่มาของเนื้อหาอย่างชัดเจน และสามารถค้นหาข้อมูลได้จริงตามหาข้อได้จริง สิ่งที่ต้องมีในการ เขียนเชิงอรรถ ได้แก่ ชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ ปีที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์หรือสำนักพิมพ์ หน้าที่พิมพ์ และหาก เป็นวารสารแน่นอนต้องมีการอ้างอิงชื่อบทความ ชื่อวารสาร และปีที่ ออกวารสาร

(แผ่นสไลด์ที่ 2)

การอ้างอิงระบบนาม-ปี (Name-Year System , Author-Date System)

- ปัจจุบันระบบนาม-ปี ตามหลักเกณฑ์ของระบบ APA (American Psychological Association) เป็น ระบบที่ได้รับความนิยมมาก
- การอ้างอิงระบบนี้สมาคมจิตวิทยาอเมริกันเป็นผู้กำหนดแบบแผนขึ้น
- อุดม เกิดบุลย์ (2545:19) ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สู่การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว พบว่าภาพรวมของสถานการณ์ท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนในปี 2544
- (ปรีดี พนมยงค์, √ จดหมาย, √10 มกราคม 2524)
- (อานันท์ ปันยารชุน, √ สัมภาษณ์, √3 กันยายน 2539)
- Wichai Nakornatap, √ interview , √ September 1, √ 1997

- Milton Friedman (personal communication, √April 26, √1983

อ.สุมาลีพูด : พยายามไปหาตัวต้นฉบับของการอ้างอิงให้ได้...หากไม่ได้จริงๆค่อยเอาตัวรองที่เค้าใช้อ้างอิงมาแล้ว แล้วการที่เราเอาตัวรองมาเขียนให้ผู้อ่านงานของเราว่าที่เราใช้อ้างอิงนั้นเป็นตัวรอง

(แผ่นสไลด์)

หลักการเขียนอัญพจน์ (Direct Quotation)

- อัญพจน์ คือ ข้อความหรือคำพูดที่คัดลอกมา
- อัญพจน์ต้องเหมือนต้นฉบับเดิมทุกประการ
- กรณีที่อัญพจน์เป็นความเรียงและมีความยาวไม่เกิน 4 บรรทัด หรือเป็นร้อยกรองที่มีความยาวไม่เกิน 3 บรรทัด ให้เขียนหรือพิมพ์ต่อจากข้อความในรายงานได้ โดยไม่ต้องขึ้นบรรทัดใหม่ และต้องใส่เครื่องหมายอัญประกาศกำกับข้อความเหล่านั้นด้วย
- หากเป็นร้อยกรองให้ใส่เครื่องหมายทับ(/) ตรงคำสุดท้ายของข้อความแต่ละบรรทัด และเว้น 1 ระยะก่อนพิมพ์ข้อความต่อไป

การอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference Citations)

- การรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ
- การรวบรวมรายการเอกสารอ้างอิง (References) คือการรวบรวมรายการเอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าและได้อ้างอิงไว้ในเนื้อเรื่องเท่านั้น ดังนั้น จำนวนรายการเอกสารที่อ้างอิงท้ายเล่ม จึงมีจำนวนเท่ากับที่ถูกอ้างอิงไว้ในเนื้อเรื่อง
- การรวบรวมรายการบรรณานุกรม (Bibliography) คือการรวบรวมรายการเอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าทั้งหมด รวมทั้งเอกสารอื่นที่ไม่ได้อ้างอิงไว้ในเรื่อง หากเห็นว่าเอกสารนั้นมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียนและจะเป็นประโยชน์ผู้อ่าน ดังนั้นจำนวนรายการเอกสารที่อ้างอิงท้ายเล่ม จึงมีจำนวนมากกว่า ที่อ้างอิงไว้ในเนื้อเรื่อง

*ให้สังเกตความแตกต่างของ References and Bibliography

รูปแบบตามสาขาวิชาที่ได้รับความนิยม

1. APA Style (American Psychological Association)
2. MLA Style (Modern Language Association)
3. Chicago Style (University of Chicago)
4. PSU Style (Prince of Songkla University)

การเรียงเล่ม

1.ภาษาไทย ให้เรียงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คือ

1.1เรียงตามอักษร ก-ฮ

1.2เรียงตามลำดับสระ

2.ภาษาอังกฤษ เรียงตาม A-Z

ปัญหาที่พบในการอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

- ไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลบางหน้า บางบท หรือบางตอน ที่เป็นความรู้ความคิดของผู้เขียนคนอื่น
- อ้างอิงข้อความที่ไม่จำเป็นต้องอ้างอิง
- ระบุตำแหน่งการอ้างอิงไม่เหมาะสม
- เขียนชื่อผู้แต่งทั้ง ชาวไทย ชาวต่างประเทศ ทุกรูปแบบทั้งนาม-ปี ไม่ถูกต้อง
- รูปแบบการอ้างอิง ไม่เป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั้งเล่ม
- ใช้เครื่องหมายกากบาท วรรคตอนไม่ถูกต้อง
- เอกสารที่อ้างอิงในเนื้อเรื่องไม่ปรากฏในการอ้างอิงท้ายเล่ม
- ข้อมูลการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง เช่น ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ไม่ตรงกับการอ้างอิงท้ายเล่ม

- ข้อมูลทางบรรณานุกรมท้ายเล่มไม่ครบถ้วน เช่น ไม่ระบุเลขหน้าที่ปรากฏบทความทั้งบทความ
- เรียงลำดับอ้างอิงเอกสาร หรือบรรณานุกรม ไม่ถูกต้องตามลำดับอักษร

ช่วงคำถาม

อ.ต้น : การอ้างอิงตรงกับงานวิจัย ใช้งานคุณฐิติมาอ้างอิงได้ไหมครับ

อ.สุมาลี : จะเห็นได้ว่างานวิจัยเป็นงานระดับที่อุปสุดของงานวิชาการเพราะ เวลาที่เราจะขอตำแหน่งทางวิชาการเค้าก็จะให้แต้มของงานวิชาการสูง จึงถือได้ว่างานวิจัยเป็นงานระดับสูง ดังนั้นการอ้างอิงของเราจึงเป็นงานที่ไม่ควรจะต้องใช้การอ้างอิงที่ไม่ควรต่ำกว่างานของเรา จะได้ไม่ทำให้งานเราดูแย่ลง

เราต้องอ้างอิงถึงบุคคลที่น่าเชื่อถือ ดังนั้นเราก็ควรหางานที่ได้คุณภาพ อาทิเช่น งานวิทยานิพนธ์ของระดับปริญญาเอก แต่ห้ามเอางานวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทมาอ้างอิงวันแต่จะเป็นวิทยานิพนธ์ดีเด่น แต่สิ่งที่ดีที่สุดควรอ้างอิงงานวิจัย

เปรียบเทียบ่างงานบทความของอาจารย์ที่เพิ่มจบใหม่ มาเป็นอาจารย์ 1 ปี ถ้าเราเอามาอ้างอิงแล้วนี่พอคนอื่นเห็นงานเรา บางคนก็เป็นเพื่อนกับอาจารย์ท่านนั้นประสบการณ์ในการทำงานน้อย อาจจะเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันด้วย มันจะทำให้งานวิจัยเราดูเตี้ยลง กับอาจารย์ที่เป็นศาสตราจารย์ จบต่างประเทศ แต่ที่แน่จะให้ใ้ได้งานออกมามีก็คือ นื่องานของบุคคลที่น่าเชื่อถือ อาทิเช่น อ.บวรศักดิ์ อ.วิษณุ เครืองาม อ.ทวีเกียรติ อย่างนี้ เป็นผู้มีชื่อเสียงพอเอ่ยชื่อแล้วคนอื่นนี่ก็ออก

อ.นก : เราจะรู้ได้ยังไงคะว่าเราจะใช้เชิงอรรถแบบไหนถ้าหน่วยงานที่เราทำวิจัยด้วยไม่ได้กำหนดรูปแบบงานมาให้เรา

อ.สุมาลี : งานที่ทำกับหน่วยงานอื่นเค้าไม่สนใจเชิงอรรถ จะสนใจผลงานวิจัยมากกว่า และกับทวิเคราะห์

อ.ปอ : หากหนังสือมีการพิมพ์หลายครั้งหากเราใช้ครั้งไหนเราควรใส่ครั้งนั้นใช้ไหมครับ

อ.สุมาลี : ใช่ หากหนังสือเล่มดังกล่าวตีพิมพ์ครั้งที่ 5 ก็ต้องใส่ ครั้งที่ 5 ลงไปด้วย เพราะคนอ่านจะได้รู้ว่า

เค้าควรจำอ่านครั้งไหน แล้วผู้อ่านงานวิจัยของเราจะได้รู้ว่างานของเรามีการอัปเดตหรือป่าว

แล้วอาจารย์จะเตือนให้ระวังเรื่อง กฎหมายที่ทำการยกเลิกไปแล้วเราไม่รู้แล้วเรานำมาใส่งานวิจัยจะทำให้เกิดปัญหาดังนั้นเราควร ตรวจสอบงานสัก 3 รอบเพื่อให้เกิดความรอบคอบ และส่งให้คนอื่นตรวจงานเราด้วย

พื่อน้ำ : อยากให้อาจารย์ช่วยแนะแหล่งหาข้อมูลที่ดีให้หน่อยๆผู้ช่วยนักวิจัยได้มีความรู้เพิ่มเติมค่ะ

อ.สุมาลี : การหาข้อมูลของงานต้องกำหนดให้ชัดเจนว่านักวิจัยต้องการอะไร

1.ข้อมูลทางด้านกฎหมาย

2.ข้อมูลเชิงทฤษฎี

ตอนเวลาอาจารย์ทำวิจัยเนี่ยส่วนมากข้อมูลจะมีอยู่ที่ ห้องสมุดจุฬากับห้องสมุดธรรมศาสตร์และอาจารย์ก็จะใช้บริการอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดนิด้า

ตอนทำให้เอาหัวข้อของกฎหมายเป็นที่ตั้งแล้วก็ไปเช็คที่เว็บกฤษฎีกา แล้วก็ดูกฎหมายดูว่ามีอะไร จากนั้นก็ไล่ไปที่เว็บต้นหน่วยงานที่เราทำวิจัยว่ามีอะไร เก็บแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้งที่มา